

Raadsvoorstel

Onderwerp: **Middelen energietoeslag 2023**

Datum collegevergadering	28 november 2023	Ambtenaar	E. Corzilius
Zaaknummer	25974	Telefoon	06-51458926
Portefeuillehouder(s)	M. Steijn	E-mailadres	ecorzilius@velsen.nl

Voorgesteld raadsbesluit

1. Het bedrag van € 3,110 miljoen dat Velsen in de decembercirculaire ontvangt voor de energietoeslag 2023 te bestemmen voor de energietoeslag 2023.
2. Het resterende budget van € 1,456 miljoen van de energietoeslag 2022 eveneens te bestemmen voor de energietoeslag 2023.
3. Beslispunt 1 en 2 als volgt financieel te verwerken:
 - a) De middelen die Velsen in de decembercirculaire 2023 ontvangt voor de energietoeslag 2023 ter hoogte van € 3,110 miljoen bij de jaarrekening 2023 te storten in de bestemmingsreserve Budgetoverheveling.
 - b) Het resterende budget van de energietoeslag 2022 van € 1,456 miljoen bij de jaarrekening 2023 voor € 0,256 miljoen terug te storten in de bestemmingsreserve Schuldenfonds en € 1,200 miljoen te storten in de bestemmingsreserve Budgetoverheveling.
 - c) Deze middelen in 2024 te onttrekken uit de bestemmingsreserve Schuldenfonds en de bestemmingsreserve Budgetoverheveling en in te zetten voor de uitvoering van de energietoeslag 2023.

Samenvatting

Het Rijk biedt gemeenten de mogelijkheid om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen met een energietoeslag 2023. Huishoudens met een laag inkomen zijn hard geraakt door de inflatie. Wanneer iemand een laag inkomen heeft is er geen tot weinig financiële ruimte om tegenvallers op te vangen.

In de decembercirculaire 2023 ontvangt Velsen via de algemene uitkering een budget van € 3,110 miljoen voor de energietoeslag 2023. Het college stelt de raad voor deze middelen te bestemmen voor de energietoeslag 2023 en de resterende middelen energietoeslag 2022 in te zetten voor ruimhartig beleid energietoeslag 2023. Een alternatief scenario is het volgen van de landelijke richtlijn voor de energietoeslag 2023 en inzet van de resterende middelen voor

onderzoek naar en mogelijke uitvoering van een witgoedregeling.

Na toekenning van het budget verwachten we dat het college in januari 2024 besluit over de beleidsregels energietoeslag 2023. Daarna gaan we zo snel mogelijk de energietoeslag uitbetalen.

Inleiding

Op 6 oktober 2023 is de wijziging van de Participatiewet in werking getreden die regelt dat gemeenten via de categoriale bijzondere bijstand een eenmalige energietoeslag 2023 toe kunnen kennen aan huishoudens met een laag inkomen.

In tegenstelling tot de Wet energietoeslag 2022 was het gemeenten niet toegestaan om al vooruit te lopen op deze wet. Gemeenten kregen wel de mogelijkheid om een bedrag van € 500 van de energietoeslag 2023 uit te keren bij de energietoeslag 2022. Velsen keerde dit bedrag uit.

Achtergrond

Eind 2021 kreeg Nederland te maken met een forse stijging van de energietarieven. Met name huishoudens met een laag inkomen hadden hierdoor het risico om in financiële problemen te komen. De regering heeft daarom maatregelen genomen om de hogere energietarieven (gedeeltelijk) te compenseren. Een van deze maatregelen was dat gemeenten de mogelijkheid kregen om via categoriale bijzondere bijstand een energietoeslag te verstrekken aan huishoudens met een laag inkomen.

De gemeente Velsen heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De energietoeslag 2022 is toen conform landelijke richtlijn vastgesteld op € 1.300 voor huishoudens met een inkomen tot 120% van de geldende bijstandsnorm.

Op 20 september 2022 (Prinsjesdag) kondigde het kabinet aan dat gemeenten ook in 2023 de mogelijkheid krijgen om een energietoeslag te verstrekken. Evenals in 2022 heeft het kabinet hiervoor een richtbedrag genoemd van € 1.300. Dit zou geregeld worden via een aanpassing van de Participatiewet in 2023. Deze wet is in oktober 2023 aangepast.

We maakten gebruik van de mogelijkheid om de energietoeslag 2022 aan te vullen met € 500. Op deze manier konden we in het voorjaar 2023 (in afwachting van de nieuwe wet) een grote groep inwoners via de categoriale bijzondere bijstand ondersteunen met hun energielasten. We betaalden de € 500 in 2023 uit (hiermee kwam de energietoeslag 2022 in totaal op € 1.800). Conform de landelijke richtlijn komt hierdoor de energietoeslag over 2023 op € 800 per huishouden (€ 1.300 minus € 500).

Bij de jaarrekening 2022 hevelde we het budget dat we ontvingen bij de decembercirculaire 2022 en het restant budget energietoeslag 2022 over naar 2023 voor de bestrijding van armoede en schulden. Hierbij gaven we aan in ieder geval in te willen zetten op de uitvoering en verstrekking energietoeslag over 2022 en 2023. Van deze overgehevelde middelen naar 2023 bestemden we € 693 duizend specifiek voor de energietoeslag 2023. In totaal hielden we € 1,200 miljoen over van het budget. Daarnaast is er € 256 duizend beschikbaar gesteld bij de eerste bestuursrapportage 2023 uit de reserve schuldenfonds.

Budget energietoeslag 2023	
Energietoeslag 2023 (decembercirculaire 2023)	€ 3.110.000
Restant budgetoverheveling jaarstukken 2022	€ 1.200.000
Onttrekking reserve Schuldenfonds	€ 256.000
Totaal	€ 4.566.000

Voorstel

Het Rijk heeft via een aparte circulaire het definitieve budget voor de energietoeslag 2023 kenbaar gemaakt. Voor Velsen komt dit op € 3,110 miljoen. Dit budget wordt via de decembercirculaire aan de gemeenten uitbetaald. Vooruitlopend op het uitkomen van de decembercirculaire stellen we voor om de middelen te oormerken voor de uitvoering van de energietoeslag 2023. Dit is in lijn met hoe we bij de gemeentefonds circulaires omgaan met de taakmutaties en decentralisatie uitkeringen. Hierdoor worden de baten in 2023 hoger. We stellen voor de middelen van € 3,110 miljoen voor de energietoeslag 2023 bij de jaarrekening 2023 te storten in de bestemmingsreserve Budgetoverheveling en deze middelen in 2024 te onttrekken voor de energietoeslag 2023. Per saldo is dit budgetneutraal.

Het college stelt voor ruimhartig beleid te bieden en het resterende budget van de energietoeslag 2022 van € 1,456 miljoen volledig bestemmen voor de energietoeslag 2023. Voor de uitvoering van de energietoeslag 2023 is hiermee een totaalbedrag van € 4,566 miljoen beschikbaar.

Bij de tweede bestuursrapportage 2024 bekijken we de stand van zaken met betrekking tot de uitgaven energietoeslag 2023. Er zal dan een integrale afweging over het mogelijke restant worden gemaakt. Het resterende budget kan bijvoorbeeld worden ingezet voor het onderzoek en de mogelijke uitvoering van een witgoedregeling.

Een alternatief scenario is het volgen van de landelijke richtlijn voor de energietoeslag 2023 en een onderzoek naar een mogelijke uitvoering van witgoedregeling.

Beoogd doel en effect van het besluit

Door het geld te oormerken voor de energietoeslag 2023 kunnen we beleidsregels vaststellen en uitvoering gaan geven aan de regeling energietoeslag 2023. Daarna gaan we zo snel mogelijk de energietoeslag uitbetalen.

Argumenten

Het Rijk biedt gemeenten de mogelijkheid om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen met de betaling van de energielasten. Huishoudens met een laag inkomen zijn hard geraakt door de inflatie van de afgelopen periode. Wanneer iemand een laag inkomen

heeft is er geen tot weinig financiële ruimte om tegenvallers op te vangen. Met de gestegen prijzen wordt rondkomen voor deze inwoners alleen maar moeilijker. Via de categoriale bijzondere bijstand kunnen we deze inwoners op een laagdrempelige manier ondersteunen.

Met een energietoeslag voor huishoudens met een inkomen tot 120% de geldende bijstandsnorm (gelijk aan de landelijke richtlijn), ondersteunen we ook de werkende inwoners en hun kinderen. Steeds meer werkende inwoners komen door de stijgende kosten financieel moeilijk rond. Ondanks hun betaalde werk vallen zij vaak net buiten het bereik van onze minimaregelingen (tot 110% van de geldende bijstandsnorm). Uit de inkomenseffecten-rapportage die we voorafgaand aan de Armoedevisie in september 2019 opstelden kwam dat gezinnen met kinderen bij de overgang van bijstand naar werk er financieel vaak op achteruit gaan. Dit komt omdat zij geen aanspraak meer kunnen maken op de minimaregelingen.

Scenario A. Ruimhartig beleid

In dit scenario bieden we ruimhartig beleid. Huishoudens met een inkomen tot 120% van de geldende bijstandsnorm ontvangen een energietoeslag 2023 van in totaal € 1.000. Om de huishoudens die net niet in aanmerking komen ook te ondersteunen stellen we voor de groep die een kleine overschrijding heeft op de inkomensgrens (tot € 25 per maand) een energietoeslag van € 500 te bieden. Op deze manier ondersteunen we inwoners die net niet in aanmerking komen met een lagere energietoeslag.

Via de categoriale bijzondere bijstand kunnen we inwoners op een laagdrempelige manier ondersteunen. Voor een grote groep inwoners kunnen we het recht op de toeslag ambtshalve beoordelen (bijvoorbeeld huishoudens die de energietoeslag 2022 ontvingen). Dit houdt in dat de inwoner geen aanvraag hoeft in te dienen.

Van de middelen die we vorig jaar ontvingen om inwoners te ondersteunen met hun energielasten hielden we € 1,200 miljoen over. Ondanks alle communicatie bereikten we circa 80% van de doelgroep.¹ Door de middelen in te zetten voor ruimhartig beleid energietoeslag zetten we het geld in voor het doel waarvoor wij deze van het Rijk ontvingen. Namelijk het bieden van een energietoeslag aan inwoners met een laag inkomen die getroffen worden door de hoge energiekosten.

Huishoudens die in de problemen komen doordat de energietoeslag 2023 geen of onvoldoende ondersteuning biedt kunnen een aanvraag voor individuele bijzondere bijstand indienen.

Prognose energietoeslag 2023 van € 1.000 en bij een overschrijding van de inkomensgrens met maximaal € 25 een energietoeslag van € 500		
Uitbetaling toeslag	€	3.930.000
Inhuur	€	410.000
Individuele bijzondere bijstand	€	100.000
Totaal	€	4.440.000

In de prognose gaan we uit van een verwacht bereik van circa 4000 huishoudens. De prognose voor scenario A komt op € 4,440 miljoen. Aangezien de energietoeslag behoort tot de open-einde regelingen stellen we voor het restant van € 126 duizend ook te reserveren

¹ Op basis van het aantal huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimum, voorlopig cijfer 2021.

voor de energietoeslag (zie ook de paragraaf risico's). We stellen voor het totaalbedrag van € 4,566 miljoen te bestemmen voor de energietoeslag 2023.

Alternatieven

Scenario B. Energietoeslag conform landelijke richtlijn en inzet op onderzoek naar en mogelijke uitvoering van een witgoedregeling

In dit scenario bieden we een energietoeslag van € 800 conform de landelijke richtlijn en bieden we geen lagere energietoeslag aan inwoners die een kleine overschrijding hebben op de inkomensgrens. We bestemmen voor de energietoeslag 2023 een bedrag van € 3,545 miljoen. Het resterende budget van € 1,021 miljoen bestemmen we voor het onderzoek en mogelijke uitvoering van een witgoedregeling. Indien de raad dit scenario wenst verzoeken wij de raad het dictum in de bijlage als amendement in te brengen.

Het college heeft toegezegd onderzoek te doen naar de mogelijkheden van een witgoedregeling. Een witgoedregeling is een manier om inwoners te ondersteunen met de vervanging van oude, energie slurpende apparaten naar energiezuinige apparaten. Vooral koelkasten, vriezers en wasdrogers verbruiken veel stroom en zijn de laatste jaren veel zuiniger geworden. Met een witgoedregeling kunnen we inwoners met een laag inkomen ondersteunen bij het verlagen van hun energiekosten. In dit scenario gaan we onderzoeken hoe we vorm kunnen geven aan een witgoedregeling, wat dit betekent en afhankelijk van de uitkomsten uitvoering hieraan geven.

Prognose energietoeslag 2023 van € 800	
Uitbetaling toeslag	€ 3.082.000
Inhuur ²	€ 363.000
Individuele bijzondere bijstand	€ 100.000
Totaal	€ 3.545.000

Scenario C. Landelijke richtlijn van € 800 en minder budget bestemmen

Een alternatief is om de landelijke richtlijn van € 800 te volgen. In dit scenario verwachten we dat het nodig is om een totaalbedrag van € 3,545 miljoen te bestemmen voor de energietoeslag 2023. In dit geval resteert een bedrag van € 1,021 miljoen wat op andere wijze kan worden ingezet. Omdat de lage inkomens hard geraakt zijn door de inflatie heeft dit niet de voorkeur van het college. Met de ophoging van de energietoeslag 2023 kunnen we onze inwoners via de categoriale regeling op een laagdrempelige manier extra ondersteunen met hun energielasten.

Scenario D. Geen energietoeslag 2023 uitkeren en geen budget bestemmen

Een ander alternatief is om geen energietoeslag 2023 uit te keren. In de jaarstukken 2022 en bestuursrapportage hebben we aangegeven een energietoeslag 2023 uit te keren. Door geen energietoeslag 2023 uit te keren bieden we onze inwoners met een laag inkomen geen financiële ondersteuning. We ontvangen middelen van het Rijk om onze inwoners te ondersteunen. Wanneer we geen energietoeslag 2023 uitbetalen verwachten we dat meer inwoners in de problemen komen. Gemeenten in onze regio betalen wel een energietoeslag 2023. Om bovenstaande redenen wordt dit scenario afgeraden.

² Voor inhuur verwachten we in scenario B minder uit te geven omdat het een kleinere doelgroep betreft.

Risico's

De energietoeslag valt onder de zogenaamde open-einde regelingen. Dit houdt in dat iedereen die recht heeft op de energietoeslag deze ontvangt (er geldt geen budgetplafond). De prognose van uitgaven betreft een inschatting met verschillende aannames. Het risico bestaat dat de uitgaven hoger of lager uitvallen dan de prognose. We kunnen echter wel een vrij goede inschatting maken van de beoogde doelgroep.

Programma

Vitaal en Sociaal Velsen

Kader

- Participatiewet
- Collegevoorstel Vaststelling Beleidsregels eenmalige energietoeslag gemeente Velsen 2022, april 2022
- Collegevoorstel Wijziging Beleidsregels eenmalige energietoeslag 2022, september 2022
- Collegevoorstel Beleidsregels Aanvullende energietoeslag 2022, maart 2023
- Wijziging van de Participatiewet in verband met het eenmalig categoriaal verstrekken van een energietoeslag aan huishoudens met een laag inkomen en het verstrekken van een eenmalige tegemoetkoming voor energiekosten aan uitwonende studenten met een aanvullende beurs in 2023, gepubliceerd in het Staatsblad op 6 oktober 2023.

Participatie en inspraak

N.v.t.

Financiële consequenties

Vanuit de decembercirculaire verwachten we € 3,110 miljoen te ontvangen voor de energietoeslag 2023. Hierdoor worden de baten in 2023 hoger. We gaan in 2024 uitvoering geven aan de energietoeslag 2023 daarom stellen we voor om bij de jaarrekening 2023 dit bedrag te storten in de bestemmingsreserve Budgetoverheveling. Per saldo is dit budgetneutraal. We stellen voor in 2024 deze middelen te onttrekken voor de energietoeslag 2023.

Ook stellen we voor het resterende budget van de energietoeslag 2022 van € 1,456 miljoen bij de jaarrekening 2023 voor € 0,256 miljoen terug te storten in de bestemmingsreserve Schuldenfonds en € 1,200 miljoen te storten in de bestemmingsreserve Budgetoverheveling.

Scenario A. Ruimhartig beleid

In dit scenario stellen we vervolgens voor om in 2024 de middelen van in totaal € 1,456 miljoen te onttrekken uit de bestemmingsreserve Schuldenfonds en de bestemmingsreserve Budgetoverheveling en deze middelen volledig in te zetten voor de energietoeslag 2023.

Scenario B. Energietoeslag conform landelijke richtlijn en onderzoek naar en mogelijke uitvoering van een witgoedregeling

In dit scenario stellen we vervolgens voor om in 2024 voor de uitvoering van de energietoeslag € 3,546 miljoen te onttrekken uit de bestemmingsreserve Budgetoverheveling. Voor de uitvoering van de witgoedregeling onttrekken we voor 2024 en/of 2025 een bedrag van € 0,765 miljoen uit de bestemmingsreserve Budgetoverheveling en € 0,256 miljoen uit de reserve Schuldenfonds. Het is nog niet bekend in welke mate het budget in 2024 dan wel 2025 besteed gaat worden. We zullen deze middelen in 2024 en/of 2025 onttrekken.

Uitvoering van besluit

-
- Na toekenning van het budget verwachten we in februari 2024 besluitvorming over de beleidsregels energietoeslag 2023. Daarna gaan we zo snel mogelijk de energietoeslag uitbetalen.
 - De financiële verwerking vindt plaats bij de jaarstukken 2023 en bij de eerste bestuursrapportage.
 - Bij de tweede bestuursrapportage 2024 bekijken we de stand van zaken met betrekking tot de uitgaven energietoeslag 2023.

Bijlagen - onderdeel uitmakend van het besluit

-
- Bijlage dictum scenario B
 - Agendaverzoek Middelen energietoeslag 2023
 - Concept Raadsbesluit Middelen energietoeslag 2023

Bijlagen - bijgevoegd als achtergrondinformatie

-
- Circulaire 10 oktober 2023, Definitief budget Energietoeslag 2023 en verdeelherstelactie 2022
 - Collegebericht Beleidsregels eenmalige energietoeslag gemeente Velsen 2022, 12 april 2022
 - Collegebericht Wijziging Beleidsregels eenmalige energietoeslag gemeente Velsen 2022, 6 september 2022
 - Collegebericht Aanvulling van € 500 op energietoeslag 2022, 7 maart 2023

Burgemeester en wethouders van Velsen,

De secretaris,

De burgemeester,

D. Veurink

F.C. Dales

